

Tekst 5

Kjetil Østli: ”Den perfekte vej” (uddrag)

Fortællende journalistik, Mandens byrde, 2013

DEN PERFEKTE VEJ

I tre år fulgte journalisten Kjetil Østli kranfører og tidligere storforbryder Petter R. Hansen for at blive klogere på den kriminelle underverden og de mandsidealer, der hersker. Her beretter han om en køretur en sen aften.

1 Petter R. Hansen havde ringet fra kranen og inviteret mig på noget ‘sjov’. Han var træt af at være en ‘flink fyr’, træt af at være ægtemand. Jeg skulle komme hen til ham en aften, for han havde en plan. Han nævnte noget om ‘Projekt Mand’ i telefonen, men da jeg spurgte, hvad han mente, snakkede han om noget andet:

5 “Har jeg ret, når jeg antager, at du er en togfyr? At hvis du skal rejse langt, så vælger du toget? Det tænkte jeg nok. Du kan lide, at det går langsomt og at sidde alene og filosofere og læse bøger. Selv kan jeg lide at køre i bil alene. Bare køre af sted. Jeg husker følelsen fra gamle dage, når jeg vågnede med tømmermænd, satte mig op på motorcyklen, fik vind i ansigtet og kørte til Göteborg. Der købte jeg en burger. Og så kørte jeg hjem til mere fest og ballade. Sikke et liv det var. Men godt så, vi ses. Projekt Mand!” sagde han.

10 Da jeg ankom, stod han i stuen og kiggede ud af vinduet. “Det har sneet i nat. Fin hvid nysne. Vi skal bare af sted.”

“Hvad skal vi?”

“Vi skal finde den perfekte vej!”

Han gned sig i hænderne.

15 “Hvis vi er heldige, har de ikke nået at salte,” sagde han, “og hvis vi er ekstra heldige, er sneen tætpakket. Så kan vi bruge grøftekanterne som bander,” sagde han og tog kondiskoene på. Hans gravhund løb efter ham.

“Nej, min ven! Nej!! Nu er det gutternes tur til at lege.”

20 Petter kastede et stykke hundelegetøj ind i stuen, hunden løb efter den, og sådan kom Petter R. Hansen ud af døren til sin mørkeblå BMW 320 I med 150 hestekræfter. Han kaldte den “sæbekassen” men sagde, at det var en fin konebil og god at lege med. Han åbnede døren, satte sig ind og drejede nøglen i en hurtig bevægelse. Men før han kørte, sad han helt stille og holdt om rattet, som om følelsen var ny for ham.

“Det er alt for længe siden, jeg har kørt bare for at have det sjovt. Jeg er ratrusten.”

25 Stemmen var næsten trist.

Med højre pegefinger trykkede han på en knap. “Antispin,” sagde han, og eftersom han var ‘ratrusten’, gik jeg ud fra, at han slog antispin til.

“Det er meget godt med de nye biler,” sagde han. “De er hurtigere, stærkere og sikrere. Det giver chaufføren selvtillid og tryghed, for der hvor mennesket fejler, slår maskinen til.”

30 Men vi mister noget, mente han. Der sidder en elektronisk føler på gaspedalen. På gamle biler var det en wire. På den måde kom foden og dermed kroppen i kontakt med motoren. Føreren kunne føle og høre motoren. For hvert teknologisk fremskridt mister vi evnen til at køre bil.

Han slog altid antispin fra. Men der er også en mere abstrakt forklaring. For den gennemsnitlige mand og kvinde sørger antispin for, at vi har kontakt med underlaget. Vi køber bil på 35 baggrund af dette. Petter ønsker det modsatte. Ikke kun fordi han kan lide at lave hjulspin, men lige så meget fordi han ikke bryder sig om at blive forhindret i at gøre, som han vil. Det er de andre, der har brug for at være i kontakt med underlaget, A4-mennesker, som kører forsigtigt,

fordi de frygter at ødelægge bilen. Som om der ikke findes reservedele, som han plejede at sige. De andre: Dem, som huler, når de ser en overhaling, som kører 80, når der står 80 på skiltet, som lader være med at bryde Loven, fordi Loven siger, at det er ulovligt at bryde den.

Petter R. Hansen grinede, da han svingede bilen ud fra parkeringspladsen foran huset. Som en anden yogamester tog han et langt dybt åndedrag. Aaah!

Han havde inviteret mig på biltur. Han ville give mig følelsen af, hvordan livet havde været i gamle dage, da han var aktiv kriminel. Det handlede også om mere end det. Han syntes, jeg fortjente en smule spænding. Mig, der levede så trygt og almindeligt, og som oven i købet lige havde fået et barn. Petter mente, der fandtes en Mand i næsten alle mænd, også i de bebrillede akademikere, men at denne Mand var blevet gemt væk under lag på lag af rutiner og kontorarbejde og anti-spin og unger og kællinger. Men Manden var der, han skulle bare lokkes frem.

“Men hvor finder vi den perfekte vej?” Han spejdede ud i mørket.

“En vej som er glat, men ikke for glat som i iset og ikke for lidt glat som i spredt sne eller puddersne, men passende glat. En vej, hvor der er få mennesker, hvor vi kan køre, som vi vil. Det slog mig, at bilturen betød så meget for ham. Selve det at køre bil og ikke bare hen til supermarkedet eller på arbejde. Nu ledte han efter den perfekte vej. Hvis vejen er pletvis glat, kan bilen glide fra fast sne til sjap og is og plane. I et sving med en negativ hældning kan du glide helt af vejen. Eller omvendt: Glide over på tørt vejdække og slå hårdt kontra. Han var engang endt på et tag inde på en grund. Og fordi han ikke havde haft sikkerhedssele på, holdt han fast i rattet. Bagefter lignede rattet en kringle. Han grinede, da han fortalte om episoden. Men han spændte ikke sikkerhedsselen.

“Det, der ikke dræber dig, gør dig stærkere,” sagde han, mens hans hus forsvandt i bakspejlet.

Han sad tilbagelænet med venstre hånd på rattet. Højre hånd er hurtigere end venstre og burde faktisk styre bilen, som enkelte rallykørere gør, forklarede han, men gearskifte skal også ske hurtigt.

Vi kørte langsomt ud fra parkeringsanlægget. Han så op på lysene fra de huse, vi passerede. “Satans Kardemommeby!”

Han rystede på hovedet og gassede op, som om han ikke kunne komme hurtigt nok væk. Mørket faldt på. Selv med alt det hvide på træerne blev der mere og mere sort omkring os.

[...]

Det begyndte at blive sent. Petter virkede frustreret. Det var, som om han ikke genkendte sit eget land, som om noget havde forandret sig, mens han var blevet ældre. Han ledte i mørket efter en tid, som muligvis var borte for altid. Han viste mig nogle svingkombinationer. Alt handler om at få størst mulig radius, det er cluet, hvis du vil have fart med dig ud af svinget, sagde han og holdt bilen helt til venstre på vej ind i et højresving i en tunnel. For enden ventede et skarpt venstresving. Efter noget tid var vi så langt hjemmefra, at Petter mistede overblikket. “Hvor er vi nu,” undrede han sig. Han kørte langsomt ind ad en tilfældig vej, forbi et par huse og en pige, som luftede hund. Så var vi i skoven. Med et blev han stille. Kørte langsomt. Så sig omkring.

Svarede ikke, når jeg snakkede til ham. Så sagde han:

“Her er vejen.”

“Den her? Den lille smalle vej her?” “Den perfekte vej. Vi har fundet den.”

Det var en skovvej, langt fra folk, kun nogle få huse her og der. Vejen var ryddet, så sneen så hård og tilpas glat ud. Men den var smal, der var knap nok plads til to biler. Han stoppede bilen og så længe ud i mørket.

”Her er vejen.”

Indtil videre havde han kørt på højst 50 procent. Vi sad helt stille og kiggede fremad. Hans øjne klemte sig sammen, mine spilede sig ud. Han trådte på gaspedalen. Først lidt, så mere og mere og mere. “Radius. Størst mulig radius,” mumlede han, mens husene forsvandt bag os. “Det er derfor, Schumacher var så rå i Formel 1. Han overhalede i ydersving, fordi kurven var mindre stejle der. Det hele handler om, hvor skarp radius er. Lad mig vise dig ...”

Han krummede sig sammen, og pilen på speedometeret bevægede sig i ryk. Træerne stod side om side langs vejen. Hårde, onde træstammer, og det var, som om Petter R. Hansen troede, han var med i et Formel 1-løb nu, og at træerne var publikum. Han mumlede (det følgende husker jeg intet af, det er udelukkende baseret på båndoptagelsen, der fangede alt, hvad der blev sagt): “Schumacher havde så meget føling, han var så fintfølede med bilen, pedalerne, rattet, et unikum ...”

“Herregud, Petter, jeg er lige blevet far, slap af!”

“Slap af. Foreløbig kører jeg ikke mere end 50 procent.”

95 “Jo, men herregud, Petter! PETTER!”

“Endelig. Sikke en fantastisk vej. Tænk hvis vi kunne køre her nogle nætter, blive fortrolig med den, lære hvert sving at kende, hver bakketop, vide hvor vi skal køre maksimalt ...”

“PETTER! TAG DET ROLIGT!”

“Vi kunne køre her hele natten, køre, køre, køre,” hører jeg Petter sige på båndoptageren.

100 Og så hører jeg kun motoren blive presset, og jeg ser den smalle vej for mig, svingene, ulykken, døden, begravelsen. Og så hører jeg mig selv le. Det kommer ud af ingenting. En høj latter, som jeg ikke genkender, skingrende høj og underlig, og mellem latterhikstene hører jeg mig selv bande, ordene vælter bare ud: “HAHAHA FOR FANDEN I HELVEDE, FY FOR FANDEN, FISSE FUCK HAHAHA.”

105 Jeg blev så overrasket, at jeg måtte lytte til båndet en gang til. Og der kunne jeg høre, at rædslen gik over i hysterisk eufori. Men jeg hørte mere end det. Min latter var ikke mandig. Det var ikke Manden, vi havde lokket frem. Det var drengen. Den, du i virkeligheden er, siger Nietzsche, er et stort barn, som kan gøre livet til en æstetisk leg og bekræfte sig selv i evighed. Det var drengen i mig, jeg fandt den nat. Jeg tænkte på, hvad Petter R. Hansen kaldte sine kriminelle venner, og hvad de kaldte hinanden: “Drengene.” Altid drengene.

110 “Ja, ikk’ oss? Så sjovt er det. Det er bedre end sex,” hørte jeg Petter R. Hansen sige på optagelsen.

Han virkede langt om længe tilfreds. Men så kom han pludselig i tanke om noget. Han havde lovet Mor at købe cigaretter. Vi var langt ude på landet og måtte finde en kiosk eller købmand, 115 før alt lukkede. Og jeg blev lettet. Jeg levede. Jeg kunne ikke huske, hvornår jeg sidst havde været så bange. Det var ovre. Jeg rettede på brillerne og slap håndtaget. Hånden var hvid på knoerne, jeg var våd på kroppen, jeg badede i sved. Nu kørte vi langsomt hjemad. Jeg forsøgte at tale fattet. Ikke for cool. Ikke for begejstret.

“At køre 80 virker stillestående nu,” sagde jeg.

120 “Der står for resten den kran, jeg arbejder i for tiden.”

Han pegede på en mørk konstruktion tæt på vandet et stykke væk. Den ragede op over bakken.

“Det bliver ikke helt som at køre bil?”

125 “Det kan faktisk minde om at skride. Hvis man vil opleve fart og bevægelse. Eller, nej. Det er noget andet, noget *helt* andet. Jeg sidder jo fast deroppe. Jeg sidder bare der og kigger ned på vejene, ser politibilerne køre deres faste runder, noterer mig tidspunkterne, dagdrømmer, tænker.”

[...]

Men foreløbig sidder jeg i kranen.”

130 Jeg så ham gå ind i kiosken. Han gik med langsomme skridt. Som om han gik og funderede over noget. Når man bliver ældre, er det uhyre svært at finde den perfekte vej, tænkte jeg. Drengen i os sidder låst fast i en boks oppe på toppen af en kran.